

KOSTENGEGEVENS IN DE VORM VAN EENHEIDSCIJFERS

door

dr J. R. BEVERSLUIS.

In de praktijk en voor berekeningen heeft men steeds behoefte aan gegevens betreffende de kosten van verschillende werkzaamheden. Als regel worden deze vermeld in de vorm van geldsbedragen. De aldus opgegeven kosten voor eenzelfde of een overeenkomstige werkzaamheid zijn niet in alle streken des lands dezelfde, omdat er een aantal factoren zijn die deze beïnvloeden, zoals loonstandaard, aard van de grond en van het terrein, enz. Het absolute kostenbedrag is een ruw gegeven met beperkte betekenis en geldigheid. Het veroorlooft geen inzicht, controle of vergelijkende beoordeling. Nuttiger en praktischer is het om kostengegevens te verstrekken in een vorm die onafhankelijk maakt van die wisselende factoren, zodat men voor elk geval aan de hand van de dan en ter plaatse geldende factoren het absolute bedrag kan vaststellen. De noodzaak hiervan wordt wel zeer duidelijk in het licht gesteld door de thans heersende tijdsomstandigheden met zijn stijgingen van loon- en prijspeil.

Bij de oprichting van het Nederlands Bosbouw-tijdschrift in 1928 plaatste ik in de eerste aflevering een oproep tot het inzenden van dergelijke analytische kostencijfers — eenheidscijfers noemde ik ze. Het resultaat van deze oproep was nihil.

Het oude verlangen leeft echter nog steeds in mij, en verschillende opmerkingen van personen uit de volle praktijk, zowel als de in de laatste jaren steeds krachtiger wordende tendens tot nauwkeuriger kostenbeoordeling en -controle, bevestigen mijn overtuiging dat dit verlangen geen theorie-stokpaardje is, maar een eis van de praktijk, wil verantwoordelijk en doeltreffend gewerkt worden. Nog klemmender wordt die eis nu prijzen, lonen en salarissen stijgen en uiterste zuinigheid en doeltreffendheid met uitgaven geboden is.

Het is toch waarlijk niet zo moeilijk om in dit opzicht tot gegevens te komen die voor de praktijk althans grote waarde hebben als richtsnoer, en die zuinigheid, doeltreffendheid en controle in de hand werken. Gezien de zuinigheid, doeltreffendheid en verhoudingen op het gebied van de bosbouw, behoeft niet direct gedacht te worden aan wetenschappelijk opgezette tijdstudies. Er kunnen echter in de praktijk, zonder dat dit zo heel veel tijd en moeite kost, ongetwijfeld ten aanzien van een aantal werkzaamheden enige eenvoudige waarnemingen verricht worden die al spoedig tot waardevolle gegevens leiden.

Ik moge met een aantal voorbeelden mijn bedoelingen verduidelijken.
I. *Herbebossing.*

De loonkosten bij deze werkzaamheden worden bepaald door drie componenten: grondtype, aard van het terrein en loonbasis.

Onder opgave van de eerstgenoemde twee componenten kan het voor

een bepaalde werkzaamheid verloonde bedrag op grond van de loonbasis (f — per uur) worden omgerekend in aantal uren arbeid van 1 man, waarvan de eenheid dus is: 1 man/uur. Aldus kan kan worden vastgesteld hoeveel man/uur benodigd is voor de uitvoering van een eenheid van de werkzaamheid, en hoeveel eenheden werkzaamheid de prestatie per man/uur bedraagt. Dit cijfer voor man/uur per eenheid, en eenheden per man/uur, is een absoluut inzichts-, vergelijkings- en controle-gegeven, onafhankelijk van loonhoogte. Voor elke willekeurige tijd of plaats kan dit gegeven onmiddellijk omgezet worden in werkelijke kostenbedragen.

Op deze wijze kunnen voor aan te geven grondtype en aard van het terrein eenheidscijfers verkregen worden voor:

1. de *grondbewerking*, waarbij nader onderscheiden zouden moeten worden:

a. *het maken van plantgaten.*

Voor op te geven soort en leeftijd van het plantsoen: benodigde tijd in man/uur per stuk of ander aantal, en/of prestatie in hoeveelheid stuks per man/uur.

b. *het spitten van stroken.*

Voor het afsteken en op ruggen leggen van de zode, of het op ruggen trekken van de ruigte, en de verdere bewerking van de opgelegde stroken ieder afzonderlijk; benodigde man/uur per m² behandelde strook en/of prestatie in m² behandelde strook per man/uur.

c. *het volspitten.*

Onder opgave van wijze en diepte van spitten: benodigde man/uur per m² en/of prestatie in m² per man/uur.

2. *bemesting.*

Voor het uitzaaien: benodigde man/uur voor aan te geven hoeveelheid of eenheid.

3. *bezaaiing.*

Voor volledig en duidelijk en zoveel mogelijk gescheiden te vermelden werkzaamheden: benodigde man/uur voor aan te geven hoeveelheid of eenheid.

4. *inwerken (onderbrengen)* van zaaisel (meststoffen en zaden).

Voor volledig en duidelijk en zoveel mogelijk gescheiden te vermelden werkzaamheden: benodigde man/uur voor aan te geven hoeveelheid of eenheid.

5. *planten van plantsoen.*

Voor op te geven soort en leeftijd van het plantsoen: benodigde tijd in man/uur, per stuk of ander aantal, en/of prestatie in hoeveelheid stuks per man/uur.

II. *Velling en dunning.*

Hierbij zijn de componenten die het loon bepalen: de houtsoort, het sortiment dat vervaardigd wordt, de eis aan plaats en wijze van oplevering, eventuele bijzondere factoren, aanwezig in de opstand, en de loonbasis.

Onder opgave van de vóór de loonbasis hierboven genoemde componenten, kan de betaling voor elk der sortimenten vastgelegd worden in man/uur per eenheid (m³, sm of stuks), en/of de prestatie in m³, sm of stuks per man/uur.

Het is niet nodig voor alle andere werkzaamheden die bosbeheer medebrengt uitgewerkt aan te geven welke eenheidscijfers gewenst en mogelijk zijn. De praktijk maakt zelf duidelijk welke werkzaamheden daarvoor vatbaar zijn.

Hierboven werden onder de hoofden I en II kortweg de componenten opgenoemd, die de loonkosten bepalen. Het mag nuttig worden geoordeeld er nog even met nadruk op te wijzen, dat er onder deze componenten enkele zijn die een grote verscheidenheid van aard kunnen vertonen (zoals bijv. bij de herbebossing de aard van de grond en van het terrein, de aard en de mate van begroeiing, en bij de velling en de dunning daarboven nog eventuele bijzondere factoren, aanwezig in de opstand). Al die verscheidenheden zullen nimmer als exacte bepalende factoren kunnen worden vastgelegd, al moet zoveel mogelijk worden getracht deze te ordenen in een beperkend aantal typen. Dit tekort aan exactheid is onvermijdelijk verbonden aan het werken met natuurfactoren en natuurproducten. De uitkomsten van kostenanalyses kunnen nooit de mate van exactheid hebben welke bijv. bij industriële productie mogelijk is.

De te verkrijgen gegevens zijn derhalve uiteraard meer richtinggevend dan bepalend. Desondanks acht ik ze belangrijk en noodzakelijk.

Bovendien moeten — zoals hierboven reeds werd opgemerkt — aan dergelijke gegevens eigenlijk tijdstudies te gronde liggen. Wie weet, wat in de toekomst nog geschiedt? Bij gebrek aan het beste moeten wij tevreden zijn met het bereikbare.

Ik vertrouw dat velen in de hier gegeven opwekking een prikkel zullen vinden tot waarneming, waardoor belangrijke gegevens ter beschikking zullen komen. Mogen ook komende bladzijden van dit tijdschrift dit vertrouwen bevestigen.